

МОВНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ПЕРШОРЯДНА СКЛАДОВА STEM-ОСВІТИ

Сльнікова Н. І.

*старша викладачка кафедри українознавства факультету № 2
Харківський національний університет внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Із метою збереження конкурентоспроможності серед фахівців різних галузей у світі, що рухливо змінюється через зростання великого обсягу нової інформації та швидку її анахронічність, сучасній країні потрібні люди, спроможні до систематичної посиленої реалізації інноваційної діяльності. Зазначена тенденція усуває освітні пріоритети щодо запам'ятовування та відтворення задалегідь утвердженого обсягу знань на розвиток критичного мислення здобувачів освіти. STEM-освіта є одним із прогресивних векторів сучасного навчання, адже уможливорює усебічний розвиток особистості, підносячи її інтелект, експериментальні здібності, інженерне мислення, що ґрунтується на наукових методах, математичному проєктуванні, конструкторському дизайні. STEM-освіту традиційно асоціюють із робототехнікою, комп'ютерним моделюванням, конструюванням та іншими сферами, пов'язаними більше з інженерним, ніж з гуманітарно-лінгвістичним профілем. Проте потенціал STEM-освіти як засобу розвитку мовних і мовленнєвих умінь і навичок майбутніх спеціалістів величезний: колективна науково-технічна творчість, під час якої потрібно комунікувати, нараджуватися, генерувати нові ідеї, захищати творчі проєкти та дослідження тощо. Саме тому необхідно розвивати мовну грамотність і культуру мовлення в освітньому середовищі, яке дозволить підвищити ступінь української освіти на міжнародному рівні, що й актуалізує наше дослідження.

Інноваційна для України STEM-освіта затверджена на державному рівні й окреслює інтегроване поширення інноваційних методів викладання й злиття старань здобувачів освіти у продукуванні належних компетентностей учасників освітнього простору: пізнавальних, комунікативних, науково-дослідницьких навичок, цифрової грамотності, креативного мислення, що уможливають об'єднання гуманітарної науки з природничою, а також із математикою, інженерією та технологіями. Акронім STEM (S – science, T – technology, E – engineering, M – mathematics) позначає освітній напрям, що поєднує науку, технології, інженерію та математику. Такий підхід в освіті модернізує методологічні засади, зміст, обсяг

навчального матеріалу предметів природничо-математичного циклу; оновлює методику навчання молоді з використанням сучасних ІКТ; технологізує процес навчання та формування якісно нових умінь нового покоління [1]. Слід також зазначити, що STEM-підхід в освіті базується на формуванні в навчальних дисциплінах окремих дидактичних складових на міждисциплінарній основі (інтегроване навчання відповідно до визначених тем, а не спеціальних предметів) [3].

STEM-освіта надає більше часу та можливостей для самостійної підготовки здобувачів освіти, вони визначають проблеми та шляхи їхнього вирішення в самостійному порядку шляхом активної цілеспрямованої та усвідомленої діяльності. Командна робота надає змогу ділитися своїми аналітичними та творчими знахідками та помилками з іншими учасниками команди. У межах STEM-освіти культивується та заохочується взаємопідтримка та взаємодопомога при розв'язанні навчальних завдань. Трансдисциплінарний підхід до навчання, що базується на практичному застосуванні наукових, математичних, технічних та інженерних знань і вмінь, ставить під сумнів цінність гуманітарної освіти.

Формуючись як спеціаліст, кожен здобувач освіти розвиває в собі не тільки ґрунтовні знання своєї справи та досвід, а й удосконалює мовно-професійну компетентність [2], що базується передусім на мовній грамотності конкретної особи. Зокрема актуалізуються проблема формування мовної особистості: піднесення мовної свідомості, мовних здібностей, мовного чуття, мовно-ціннісних і світоглядних орієнтирів [4]. Отже, мовна грамотність, яка генерує культуру мови, є одним із першорядних аспектів особистості спеціаліста будь-якого профілю і рівня підготовки. Сьогодні фахівець із вищою освітою зобов'язаний грамотно спілкуватися з людьми в різних ситуаціях професійного спілкування, а також повинен уміти описувати та фіксувати результати своїх наукових досліджень і боронити власну професійну позицію. Сприятиме розвитку комунікативних і соціокультурних стратегій як на рівні індивідуально-особистісної, так і на рівні колективно-громадської комунікації лише високий рівень функціональної грамотності та володіння системою необхідних компетенцій. Мова як найважливіший засіб спілкування та знаряддя мислення, організує весь ланцюг відносин, що існують між людиною та суспільством. Людина в процесі розвитку, вивчаючи довкілля, формує свою світоглядну картину світу за допомогою мови. Водночас мова, з одного боку, є інструментом опанування дійсності, а з іншого, – засіб закріплення образів, думок про навколишню дійсність. Тому варто вдосконалювати знання та розвивати мовну грамотність на рівні відтворення (знання орфографічних, лексичних та граматичних ресурсів сучасної

української літературної мови), адже в подальшому це допоможе формувати критичне мислення як одну із ключових засад STEM-освіти. Залучення здобувачів освіти до науково-дослідної діяльності в галузі професійно-мовної компетентності, удосконалення комунікативних умінь і навичок, необхідних професійній культурі майбутнього спеціаліста, підвищує рівень мовної грамотності – надважливої складової STEM-освіти, адже результати командної роботи мають бути грамотно зафіксовані та репрезентовані.

Таким чином, STEM-освіта дозволяє сформувати у майбутніх фахівців усвідомлену активну діяльність, забезпечуючи цим успіх у світі, де постійно вдосконалюються інформаційні технології. Тому мовна грамотність – це фундамент усвідомленої, «людської» технологічності. А затребувані сьогодні комунікативні навички, організованість, здатність вирішувати конфлікти, уміння переконувати, працювати в команді, адаптивність, що розвиваються за допомогою методик STEM-освіти, значною мірою є продуктом гуманітарного мислення.

Література:

1. Барна О. В., Балик Н. Р. Впровадження STEM-освіти у навчальних закладах: етапи та моделі. *STEM-освіта та шляхи її впровадження в навчально-виховний процес*: збірник матеріалів I регіональної науково-практичної веб-конференції, Тернопіль, 24 травня 2017 р. Тернопіль : ТОКІППО. 2017. С. 3–8.
2. Ермоленко С. І. Сучасна українська літературна мова: синтаксис. Програма спецкурсу для 10–11-х класів. Розвиток зв'язного мовлення у ВНЗ. *Українська мова та література*. 2006. № 35–36. С. 4–11, 53–56.
3. Журавель Т. О., Соколова Н. О. Інтегроване навчання – основний складник STEM-освіти. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 12/2016. № 12(55) С. 32–34.
4. Стасюк Т. В. Мовно-професійна компетентність /термінологічна компетентність у розрізі соціолінгвістики. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. 2014. Вип. 15. С. 153–161.